

20 Yanvar zəfər günü kimi qeyd edilməlidir

Cümşüd Nuriyev: "Daxildə düşmən axtarmaq və yas tutmaq düzgün deyil"

Dünən "Səs" qəzetinin təşkilatçılığı ilə 20 Yanvar faciəsinin 20-ci ildönümünə həsr olunmuş dəyirmi masa keçirilib. "20 Yanvar faciəsindən 20 il ötür" mövzusunda keçirilən dəyirmi masada millət vəkilləri, o dövrdəki Milli Azadlıq Hərəkatının fəalları, o cümlədən faciənin canlı şahidləri iştirak edib. "Səs" qəzetinin baş redaktoru Bəhruz Quliyev 20 Yanvar hadisələrinin xalqın qəhrəmanlıq salnaməsi olduğunu deyib. Ötən 20 il ərzində hadisəyə müxtəlif yanaşmaların olduğunu deyən baş redaktor 20 Yanvar hadisələrinə məhz ümummillət lider, mərhum prezident Heydər Əliyevin zamanında hüquqi-siyasi qiymət verildiyini bildirib. Milli Azadlıq Hərəkatının o dövrdəki fəallarından olan Nemət Pənahlı da yanvar hadisələrinin qəhrəmanlıq tarixi olduğunu söyləyib.

Faciənin ertəsi gün belə bir açıqlama ilə çıxış etdiyini deyən Nemət Pənahlı Bakıda törədilən qətliamdan sonra Sovet imperiyasının süqutunun sürətləndiyini qeyd edib. Bildirib ki, 20 Yanvar sovet imperiyasının süqutu tarixi oldu. Azərbaycan Sosial Demokrat Partiyasının həmsədri **Araz Əlizadə** isə 20 Yanvar faciəsinin baş verməsində Milli Azadlıq Hərəkatının önündə olan şəxslərin də günahkar olduqlarını söyləyib. Onun sözlərinə görə, o zamankı AXC rəhbərliyinə Bakıda qırğınlar törədiləcəyi barədə xəbərdarlıqlar edilsə də, bu xəbərdarlıqlara heç bir məhəl qoyulmayıb: "Biz xəbərdarlıq edirdik ki, Tiflisdə törədilən qırğınlar Bakıda da həyata keçiriləcək. Ancaq o zamankı AXC rəhbərliyi iddia edirdi ki, Tiflisdən sonra Bakıda qırğın törədilə bilməz". Araz Əlizadə o zaman Milli Azadlıq Hərəkatının önündə olanların bir çoxlarının "KQB"-yə işlədiyini vurğulayıb: "Nemət Pənahlı "Azərbaycan" mehmanxanasının 807-ci otağında KQB-dən müəyyən təlimatlar alırdı. Eləcə də digər AXC rəhbərləri KQB-yə işləyirdi. Necə olur ki, xalq qırğına gedir, ancaq onun önündə olan liderlərin heç birinin burnu belə qanamır". Azadlıq Hərəkatçıları Birliyinin sədri **Təhmasib Novruzov** isə 1980-90-cı illərdəki azadlıq hərəkatına kölgə salmağın əleyhinə olduğunu deyib. Bildirib ki, bu Azərbaycan tarixinin şanlı bir səhifəsidir və ona hörmətlə yanaşılmalıdır. Hərəkatda olan ayrı-ayrı şəxslərin müəyyən səhv addımlar atdığını deyən T. Novruzov həmin dövrdə Azərbaycanda qarşı xarici dairələr tərəfindən təxribatlar, çaxnaşmalar törədildiyini söyləyib: "1991-ci ilin sentyabrında Bakı-Ağdam-Xankəndi qatarında erməni və rus əsilli iki nəfər saxlanmışdı və onlardan birinin üzərindən Azərbaycanda qarşıdurmalar yaratmaq üçün nəzərdə tutulan plan tapılmışdı. O, dövrdə həmin sənədi İsa Qəmbərə çatdırsam da, buna qarşı heç bir tədbir görülmədi. Bir müddət sonra aşkar edilən sənədin aqibəti barədə soruşanda İsa Qəmbər bildirdi ki, belə şeylərə baş qoşmağa dəyməz. Halbuki o bizə bir xəbərdarlıq idi və Rusiya kəşfiyyatının Azərbaycanda qarşıdurma yaratmaq cəhdlərinin qarşısı alma bilirdi". Səbiq AXC üzvü **Ramiz Tağıyev** də 20 Yanvar faciəsi zamanı Milli Azadlıq Hərəkatının önündə dayanan şəxslərin qaçıb gizləndiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, həmin dövrdə Heydər Əliyev Azərbaycanda hakimiyyətdə olsaydı, bu qırğının qarşısı alınardı. Ramiz Tağıyev bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycanda gedən Milli Azadlıq Hərəkatının sovet imperiyasını dağıtdığını vurğulayıb. Səbiq millət vəkili **Cümşüd Nuriyev** isə təklif edib ki, 20 Yanvar zəfər günü kimi qeyd edilsin. Onun sözlərinə görə, bu məsələdə düşmən axtarmaq və ya yas tutmaq düzgün deyil. "İstər-istəməz Azərbaycanda qan töküləcəkdə" deyən səbiq millət vəkili bildirib ki, həmin gün bütün xəstəxanalar hazırlıq vəziyyətinə gətirilmişdi. Faciə zamanı AXC rəhbərliyində təmsil olunanlardan heç birinin həlak olmamasına gəlincə, Cümşüd Nuriyev deyib ki, onların qırğın olacağından xəbəri vardı və vaxtında qaçıb gizlənməmişdilər: "Digər tərəfdən onları tapıb cəzalandırmağa da maraq göstərilməli. Çünki hələ 1988-ci ildə AXC rəhbərliyində təmsil olunanların bir qismi yazılı şəkildə Azadlıq Hərəkatında iştirak etmədiklərini bildirmişdilər. İsa Qəmbərin "kliçka"sı həmin dövrdə "Kobra" idi. Eləcə də digər liderlər bu və ya digər dərəcədə xarici qüvvələrin maraqlarına xidmət edirdilər. Faciə baş verən zaman Əbülfəz Elçibəy İsmayılıda, Sabir Rüstəmxanlı isə Goranboyda idi. Ancaq onları axtarıb tapmağa maraq göstərilmədi". Millət vəkili **Eldar İbrahimov** da 20 Yanvarı milli qəhrəmanlıq tarixi kimi səciyyələndirib: "Düzdür, insanlarımız qırılsa da, mərdliklə imperiyaya qarşı sinə gərmişik. O dövrdə başda Qorbaçov olmaqla sovet rəhbərliyi Azərbaycanın iradəsini qırmaq istəyirdi. Hesab edirəm ki, bu məsələdə ən böyük günah başda Əbdürrəhman Vəzirov olmaqla o zamankı Azərbaycan rəhbərliyinin üzərinə düşür. O zamankı Milli Azadlıq Hərəkatının rəhbərliyində də müəyyən dərəcədə günah olub. Əgər hərəkat rəhbərləri Bakıda qırğın olacağını bilirdilərsə nə üçün onun qarşısı alınmadı?". Eldar İbrahimov Naxçıvanda da Bakı qırğınlara oxşar faciənin törədilməsinin nəzərdə tutulduğunu, lakin bunun qarşısının alındığını diqqətə çatdırıb.

Qeyd edək ki, dəyirmi masa boyunca ASDP həmsədri Araz Əlizadə və Nemət Pənahlı kəskin şəkildə ittiham, hətta təhqirlərə yol verərək bir-birini o dövrdə KQB-yə işləməkdə günahlandırılar.

Süleyman